

ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS ЯК ВАЖЛИВИЙ СКЛАДНИК СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ЗАХИСТУ І КАРАНТИНУ РОСЛИН

*Поспєлов С.В., Поспєлова Г.Д., Нечипоренко Н.І., Коваленко Н.П.
Полтава, Україна*

Моніторинг освітніх послуг, аналіз вакансій і можливостей ринку праці у Полтавському регіоні, опитування керівників і провідних спеціалістів підприємств обґрунтовує систему підготовки висококваліфікованого та конкурентоспроможного фахівця у галузі захисту і карантину рослин, здатних розв'язувати складні задачі і проблеми, вирішувати комплексні агрономічні проблеми, до проведення досліджень та здійснення інновацій, що характеризується невизначеністю умов і вимог, яка передбачає набуття здобувачами вищої освіти необхідних професійних компетентностей, де в якості освітніх результатів розглядаються, поряд із знаннями, навички, які є необхідними для майбутніх фахівців у галузі захисту і карантину рослин: навички грамотності, які допомагають розрізняти факти, створювати технології, визначати достовірність джерел та інформації; навчальні – допомагають адаптуватися до робочого середовища та вдосконалювати свої знання, вміння і фахові компетентності; соціальні – здатність успішно й ефективно взаємодіяти з людьми або різними групами, досягаючи поставлених цілей; особистісні – якості здобувача, які певним чином характеризують її особистість [1].

За даними досліджень Гарвардського та Стенфордського університетів, лише 15% кар'єрного успіху забезпечується рівнем професійних навичок (Hard Skills), решта 85% – це так звані м'які навички (Soft Skills) [2]. До м'яких навичок, яких не вистачає випускникам, відносять: комунікабельність, навички проведення презентацій та ведення переговорів, навички вирішення проблемних ситуацій. За даними World Economic Forum, серед найбільш затребуваних універсальних, соціальних навичок (soft skills – «гнучкі / м'які» навички) виділено, насамперед, навички креативності, уміння працювати з інформацією, стресостійкість, здатність до переконання, комунікативні навички, навички управління часом (time-management) [4]. Для розвитку навичок soft skills необхідно удосконалювати зміст певних дисципліни, обирати дієві інструменти (тренінги, семінари, конференції, вебінари, онлайн-курси, курси підвищення кваліфікації, читання спеціальної літератури) [3].

Наприклад, на освітній програмі Захист і карантин рослин у Полтавському державному аграрному університеті студенти мають

можливість набути гнучких навичок при опануванні наступних обов'язкових освітніх компонентів: Українська мова (за професійним спрямуванням) – (комунікація, грамотна письмова та усна українська мова; вміння працювати в команді, системне, структуроване мислення; пошук та аналіз інформації; здатність до навчання; методичність; постійний розвиток; орієнтація на результат, тайм-менеджмент, самомотивація, наполегливість, відповідальність, вміння вкладатися у строки, самостійність, дисциплінованість); Іноземна мова (за професійним спрямуванням) – (комунікація, грамотна письмова та усна іноземна мова; системне, структуроване мислення; пошук та аналіз інформації; здатність до навчання; методичність; постійний розвиток; орієнтація на результат, тайм-менеджмент, самомотивація, наполегливість, відповідальність, вміння вкладатися у строки, самостійність, дисциплінованість); Історія та культура України – (крос-культурна комунікація, ділова етика; аналітичність; здатність до навчання; багатозадачність; допитливість; орієнтація на результат; наполегливість; структуроване мислення; пошук та аналіз інформації); Філософія – (вміння слухати; емоційний інтелект; гнучкість; сприйняття критики; ділова етика; толерантність; комунікація, дипломатія; вміння переконувати; лідерство, здатність брати на себе відповідальність, системне, логічне мислення; самостійність; дисциплінованість); Правознавство – (правова етика; аналітичність; здатність до навчання; продукування та прийняття рішень; лідерство, ведення переговорів; дисциплінованість; аналітичність, вміння бачити та вирішувати проблеми здатність брати на себе відповідальність, критичність, переконання та аргументація, комунікабельність) та вибірково: Конфліктологія, Психологія, Соціологія, Етика та естетика – (здатність до навчання; вміння слухати; комунікабельність; грамотна письмова та усна українська, іноземна мова; нетворкінг (побудова та підтримка бізнес-відносин); лідерство, ведення переговорів; гнучкість; сприйняття критики; ділова етика; вміння працювати в команді, аналітичність; спостережливість; орієнтація на результат, продукування та прийняття рішень тощо).

У межах викладання усіх професійноспрямованих дисциплін на ОП студенти мають отримати нові знання та навички, які сприятимуть їх повноцінній адаптації до подальшої успішної професійної діяльності, зроблять конкурентоспроможними на сучасному ринку праці, розвинуть креативність, емоційний інтелект, аналітичне та критичне мислення, а також розвинути уміння прийняття рішень, комплексного розв'язання проблем, роботи в команді, це досягається шляхом застосування сучасних методів навчання, а саме: ділової гри, лекції-презентації, моделювання, наукової конференції, професійно зорієнтованого

повідомлення, дискусії, робота в команді, перегляд відіотренінгів, відеофільмів з колективним обговоренням, «контекст-практики», метод проєктів, застосування інтерактивних вправ тощо.

Формування навичок *soft skills* у студентів під час позааудиторної роботи забезпечується у наукових гуртках, конференціях, семінарах, тренінгах. Так службою тренінгових програм з розвитку *soft skills*, у ПДАУ було проведено психологічний тренінг із професійного розвитку «Моя професія – природу захищати!» де обговорено професійні і життєві перспективи. Студенти відображали в малюнках, якими вони бачать себе в своїй професії, обговорювали професійні якості та *soft skills*, серед яких важливими є комунікативні, навички самоорганізації, креативні, вміння працювати з інформацією та стресостійкість.

Проведення заходів органами студентського самоврядування, наприклад традиційними зустрічами здобувачів вищої освіти з головою студентської ради ПДАА на якій відбувається ознайомлення з роботою органів студентського самоврядування сприяє розвитку лідерських якостей, роботи в команді, комунікативності майбутніх фахівців.

Надзвичайно результативним є досвід формування соціальних навичок в процесі адаптації до виробничих умов під час проходження практик, проведення тренінгів з викладачами випускової кафедри, стейкхолдерами, що дозволяють виробити вміння справлятися з неочікуваними ситуаціями, працювати в команді, що неодмінно матиме позитивний вплив на подальшу професійну діяльність.

Отже, майбутнім фахівцям галузі захисту і карантину рослин гнучкі навички необхідні для успішної кар'єри так само, як і фахові знання та вміння. Здатність комунікувати, співпрацювати, презентувати себе, свої ідеї та результати, знаходити баланс між роботою і життям, брати на себе лідерські функції та бути активним членом команди – все це якісні характеристики сучасного конкурентоздатного фахівця, які формуються у процесі вивчення загальних та професійних агрономічних дисциплін, наукової, позааудиторної роботи, та практичної підготовки.

Список використаних джерел:

1. *Європейський словник навичок та компетенцій [Електронний ресурс] / DISCO European Dictionary of Skills and Competences. – Режим доступу: http://disco-tools.eu/disco2_portal/*
2. Коваль К. О. Розвиток «*soft skills*» у студентів – один з важливих чинників працевлаштування / К. О. Коваль // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2015. – № 2. – С. 163.
3. Онішко В. В. Формування *soft skills* як важливий складник професійної підготовки майбутніх учителів природничих наук / В. В. Онішко // Гуманістичні орієнтири професійного становлення вчителя: макаренківська традиція і місія Нової української школи : матеріали XX Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава,

11–12 березня 2021 р.). «Управлінська майстерність керівника навчального закладу», «Управління проєктами у сфері науки, освіти, інновацій та інформатизації», «Управління інноваційною діяльністю в освіті та у виробництві» : матеріали Всеукр. наук.-практ. семінарів (м. Полтава, 11–12 березня 2021 р.) / за ред. М. В. Гриньової. Полтава : ПП «Астроя», 2021. С.67–70.

4. *The Future of Jobs Report 2018 // World Economic Forum.* – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.weforum.org/reports/the-future-of-jobsreport-2018>

ФОРМУВАННЯ УНІВЕРСАЛЬНИХ НАВИЧОК У МАЙБУТНЬОГО КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

*Примакова В. В.
Херсон, Україна*

Сучасна освітня реформа в Україні, що продовжує рухатися у напрямі розбудови Нової української школи, детермінує потребу в підготовці керівника освітнім закладом, управлінця нового типу, здатного до продуктивної діяльності в умовах динамічних змін у світі. Передусім, це менеджер в освіті, який має якості інноватора, здатного до прийняття виважених стратегічних рішень з урахуванням можливих ризиків і викликів глобалізованого простору.

Школа нині потребує модернізації, оскільки освітнє середовище має безпосередній вплив на розвиток у здобувачів освіти життєвої компетентності. Водночас масштабні функції, котрі має виконувати сьогодні керівник закладу освіти, згідно положень ухваленого нещодавно професійного стандарту [3], передбачає наявність у кожного управлінця широкого спектру універсальних навичок. Саме їх сформованість дає можливість управлінцю якісно й ефективно виконувати складні багатофункціональні обов'язки.

Нині вітчизняні заклади вищої освіти суттєво просуваються у питаннях трансформації змісту такої підготовки. Зокрема, значна увага приділяється формуванню у майбутніх керівників закладів освіти soft skills (м'яких навичок), що дасть можливість краще адаптуватися до перманентних освітніх нововведень.

Вітчизняні науковці, експерти, дослідники, аналізуючи сучасні тренди в галузі освіти, прогнозуючи вектори розбудови освіти України, називають універсальні навички ключовими, наскрізними, гнучкими, міждисциплінарними та ін. Усі зазначені терміни об'єднують акцент на необхідності формування і розвитку таких навичок у кожної особистості для соціалізації у світі, ефективною адаптації в умовах динамічних змін, самореалізації кожного індивіда у невідомому, невизначеному, поки що для людини, майбутньому.